

LEIKKEJÄ JA PELEJÄ PUUTARHAAN

PUISTOT LEIKKIPAIKKONA

1900-alussa koko kaupunkilaisperhe saattoi lähteä viikonloppuaamuna puistoretkelle koko päiväksi. Mukaan otettiin eväskori ja puistossa viihdyttiin paitsi oman perheen, myös ystävien ja sukulaisten kanssa. Puistot olivat tärkeitä ja niistä pidettiin huolta. Puistot loivat tärkeitä muistoja, niistä jäivät erityisesti mieleen patsaat, erilaiset vesiaiheet ja kukkaistutukset. Puistoissa toimivat puistovahdit, jotka olivat varsinkin lapsille jopa pelottavia. He vahtivat tarkasti että nurmikoita ei tallattu eikä istutuksia tuhottu. Puistot olivat suosittuja erilaisten soittokuntien esiintymispaikkoina. Joistakin puistoista löytyy vieläkin esiintymislava näiltä ajoilta.

Suuret, ja hieman pienemmätkin puistot ovat edelleen ihanteellisia paikkoja leikeille ja peleille. Tilaa löytyy runsaasti juoksuun, piilosilla oloon ja jopa suunnistusleikkeihin. Lapset keksivät nopeasti puistojen ja puistikoiden mahdollisuudet. Kaiteet, pengerrykset, suuret puut ja muut erityiset alueet houkuttavat erilaisiin peleihin ja leikkeihin.

Myös aikuiset pitävät leikeistä, niitä kutsutaan vain peleiksi tai kilpailuiksi. Aikuiset voivat hyödyntää puutarhoja ja puistoja jumppaan, kiinalaiseen voimisteluun tai muuhun vastaavaan toimintaan. Jumppa raikkaassa ulkoilmassa on paljon mukavampaa kuin hikisessä kuntosalissa.

Puistot ovat usein huolella hoidettuja, puistikot sen sijaan luonnontilaisempia alueita. Puistikot houkuttelevat lapsia majanrakennukseen ja ”viidakkoleikkeihin”. Niissä on erinomaiset puitteet erilaisille kuvitteluleikeille.

Leikkipuistojen rakentaminen alkoi Helsingin seudulta 1980-luvulla. Ne ovat lapsille suunnattuja puistoja joissa aikuisilla ei ole juuri muuta tekemistä kuin istuskella penkillä ja vahtia jälkikasvuun. Yksinäisille lapsille ne antavat mahdollisuuden leikkiä muiden lasten kanssa. Leikkipuistot ovat myös päiväkotien ja koulujen käytettävissä ja niissä voi olla ohjattua toimintaa.

Leikkipuistot ovat kehittyneet viime vuosina runsaasti uusien leikkivälineiden tultua markkinoille. Leikkivälineitä säätelevät lukuisat normit, jotka tietysti suojelevat lapsia tapaturmilta mutta myös tekevät kaiken liian valmiiksi. Mielenkiintoinen leikkiminen vaatisi mielikuvituksen käyttöä. Lapsia onkin syytä viedä myös ”aikuisten” puistoihin ja puistikoihin leikkimään, jotta heidän mielikuvituksensa kehittyisi.

PUUTARHAJUHLIA

Puistot ja puutarhat ovat erinomaisia paikkoja juhlien järjestämiseen. Nykyisin on saatavilla kevytrakenteisia paviljonkeja, ennen rakennettiin kiinteämpiä huvimajoja, kioskeja ja lavoja sääsuojiksi.

Kesäjuhlia puutarhoissa järjestetään jo runsaasti. Häät, koulun päättäjäiset tai ylioppilaan lakkiaisjuhlat voidaan järjestää sekä omassa puutarhassa että suuremmissa puistoissa.

Talvisia juhlia järjestetään vielä melko vähän. Talvinen

sää voi tietysti olla oikukas, mutta kyllä talvellakin puutarhaa ja puistoja voi hyödyntää. Joulukuun liittyen voi järjestää erilaisia ohjelmallisia joulupolkuja, teatteriesityksiä tai joulumarkkinat. Talven pimeys antaa loistavan mahdollisuuden hyödyntää valoja puutarhassa. Jo yhden puun valaiseminen saattaa tehdä pihasta tai puistosta mystisen ja jännittävän paikan.

PUISTOLEIKKEJÄ JA – PELEJÄ ENNEN JA NYT

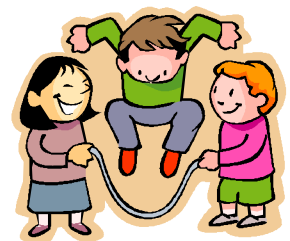
Perinneleikit ovat tärkeitä lapsen kulttuuri-identiteetin kehittymiselle. Leikeillä on oma historiallinen taustansa, joten niiden avulla lapset oppivat kuin itsestään paljon suomalaisesta perinteestä. Esimerkiksi leikkien ”musta mies” ei nykyäskäsityksistä poiketen ole alun perin ollut mitenkään rasistinen ilmaus. Musta mies oli kuolema, joka ajoi takaa spitaalisiä ja ruttoon sairastuneita.

Leikkien aiheina on ollut myös arkisiin töihin liittyviä asioita, kuten laivan lastaaminen, paimenessa oleminen tai nuotan veto.

Isot keinut, puujaloilla kävelykisat sekä erilaiset laululeikit sopivat hyvin nykyaikaiseenkin puutarhaan tai puistoon.

Talviset ulkoleikit ovat nykyään harvinaistuneet. Urheilu, hiihto ja luistelu, ovat vielä yleisiä, mutta erilaiset lumen hyödyntämiseen perustuvat toiminnot ovat vähentyneet. Pulkka- ja kelkkamäkiä sentään vielä on ja ne ovat suosittuja ajanvietepaikkoja koko perheille.

Omassa puutarhassakin lunta voi hyödyntää. Erilaisten lumiveistosten, -ukkojen ja –lyhtyjen rakentaminen on hauskaa koko perheen puuhaa. Lumeen voi tehdä lumienkeleitä, matkia eläinten jälkiä tai talloa jänniä labyrinttejä.

Tässä pari perinteistä ja nykyaikaankin soveltuvaa puutarhaleikkiä:

SALKOPALLO ELI SALKOTENNIS

Tämä vanha peli on tarkoitettu kahdelle pelaajalle. Korkeaan keppiin tai salkoon (vaikkapa lipputanko voisi soveltua tähän) sidotaan narussa riippuva pussi. Pussiin laitetaan pesäpallon kokoinen pallo.

Pelaajat ovat eri puolilla ja lyövät palloa (käsien tai soveltuvalla mailalla) eri suuntiin. Tarkoituksena on saada pallo naruineen kiertymään salon ympärille. Voittaja on se, joka tässä ensin onnistuu.

LUMILABYRINTTI

Koskemattomaan lumihankeen tallotaan polkulabyrintti. Labyrinttiin tehdään umpikujia, levennyksiä jne. Etukäteen sovitaan tietyt turvapaikat.

Yksi leikkijöistä on noita, joka yrittää saada muita kiinni. Muut leikkijät asettuvat labyrintin varrelle. Karkuun saa juosta vain polkua pitkin.

Turvapaikoissa voi huilia. Kun kaikki on saatu kiinni, vaihdetaan noitaa ja leikki alkaa alusta.

Lisää leikkejä löydät näistä:

Lastentarhaopettajien liiton julkaisu: **Leikin aika**

Mannerheimin lastensuojeluliitto, Anja Helena Ojajarju / Liisa Helenius: **Leikitään ulkona** (1986)

Kalevalaisten Naisten Liitto, Ulla Piela: **Lähtisitkö leikkiin? Perinneleikkejä** (2001)